

Hà thủ ô trắng - Vị thuốc hay

Hà thủ ô trắng còn có tên là Mã liên an, Dây mốc, Củ vú bò, Dây sừng bò, Cây sữa bò, tên khoa học Streptocaulon juventus (Lour) Merr, họ Thiên lý ASCLEPIADACEAE

Hà thủ ô trắng là loài cây dây leo nhỏ, tự quán, thân màu đỏ sẫm hoặc đỏ nhạt. Toàn cây (thân, lá, hoa, quả) đều có lông dày, ngắn, ngọn lông rất dày. Lá mọc đối hình trứng ngược, đầu nhọn, mặt trên xanh thẫm ít lông, mặt dưới xanh nhạt, lông dày, mịn dài 8 – 15cm, rộng từ 4 – 8cm. Cụm hoa hình xim 2 ngã mọc ở kẽ lá, hoa nhỏ màu vàng nâu. Quả 2 đại chĩa ra hai bên, mỗi đại hình thoi dài từ 7 – 9cm đường kính từ 5 – 6mm, khi chín có màu vàng nâu. Hạt dẹt, lưng phồng có chùm lông mịn ở đầu xòe ra như đuôi công giúp hạt phát tán theo gió đi xa. Mùa hoa tháng 7 – 9; mùa quả tháng 10 – 12. Toàn cây chỗ nào cũng có nhựa mủ màu trắng như sữa. Hà thủ ô trắng có thể sinh sản hữu tính (gieo hạt) hoặc vô tính (trồng bằng các đoạn rễ nhỏ không lấy làm thuốc).

Ở nước ta, Hà thủ ô trắng có mặt ở cả 3 miền Bắc, Trung, Nam, chủ yếu ở vùng trung du và núi thấp. Hà thủ ô trắng là cây ưa ẩm, ưa sáng, nhưng cũng chịu hạn, chịu bóng rất tốt, thích hợp với nhiều loại đất (trừ nơi úng ngập mặn). Trên thế giới Hà thủ ô trắng phân bố ở các nước vùng nhiệt đới.

Bộ phận dùng: Củ (rễ mầm lên thành củ, trông như củ sắn nhỏ), dây lá tươi. Củ thường khai thác vào mùa thu, rửa sạch, cắt lát thành phiến dày 5,0 – 1cm, phơi sấy khô, bảo quản chống mốc.

Củ Hà thủ ô trắng vị đắng, tính mát, có tác dụng bổ máu bổ gan thận. Theo kinh nghiệm của các lương y Việt Nam: Củ Hà thủ ô trắng có tác dụng thanh nhiệt, giải độc, chữa sốt nóng, sốt rét, cảm sốt ra nhiều mồ hôi. Bị thương sưng đau, phụ nữ ít sữa, liều dùng 12 – 20g/ ngày dưới dạng thuốc sắc, cao thuốc, rượu thuốc, thuốc hoàn. Chế với Đậu đen tác dụng như Hà thủ ô đỏ.

Củ Hà thủ ô trắng có nhiều tinh bột và một chất có phản ứng alcaloid có tinh thể chưa xác

định

được.

Nhiều công trình nghiên cứu của các nhà khoa học Việt Nam chứng minh tác dụng của Hà thủ ô trắng:

+ Kích thích nhẹ sự co bóp tim, co mạch ngoại vi. Kích thích hô hấp nhưng không làm thay đổi huyết áp. Kích thích nhẹ nhu động ruột, lợi tiểu, an thần nhẹ, hạ nhiệt cơ thể, tăng sức lực, tăng cân. Dem chế với Đậu đen vị đắng giảm nhưng tác dụng dược lý không thay đổi.

+ Cho bệnh nhân đau khớp dạng thấp uống Hà thủ ô trắng với liều 15g/ ngày liên tục 30 ngày, bệnh nhân giảm đau rõ rệt, không có phản ứng phụ

+ LD100 = 50g/kg trên chuột cống trắng, chứng tỏ độc tính của Hà thủ ô trắng thấp.

+ Chúng tôi đã chế viên hoàn PAMAZONA, nâng cao sức khoẻ người có tuổi (phát triển phương thuốc Phù tang chí bảo của Tuệ Tĩnh) gồm: Hạt vừng đen, lá Dâu, thêm Hà thủ ô trắng, Ba kích, Nguru tất, Rau má thìa, chế thành hoàn 10g với Mật ong), phối hợp với đơn vị nghiên cứu Y học tuổi già - Bộ Y tế (nay là Viện Lão Khoa) nghiên cứu tác dụng lâm sàng cho 22 bệnh nhân, tuổi từ 54 – 89 dùng chế phẩm PAMAZONA ngày 2 lần X 1 hoàn 10g vào lúc đói X 30 ngày. Kết quả 100% bệnh nhân thấy thuốc có tác dụng tốt, tâm thần sáng khoái, ăn ngon miệng hơn trước, thể trạng được nâng lên, tăng protit máu, làm thay đổi tỷ lệ A/G theo chiều thuận lợi, người gầy thì tăng cân, người béo thì giảm cân

+ Hà thủ ô trắng ức chế sự co thắt cơ trơn ruột cô lập, gây ra bởi histamin và acetylcholin.

+ Hà thủ ô trắng nâng cao tỷ lệ sống hoặc kéo dài thời gian cầm cự với súc vật đã tiêm liều độc H_2O_2 H_2SO_4 HNO_3 HCl mang.

+ Dây và lá Hà thủ ô trắng phối hợp với lá Bồ cu vẽ điều trị cho 86 bệnh nhân viêm hắc võng mạc trung tâm thanh dịch (chorioritinite centrale séreuse). Kết quả là 87% số bệnh nhân tăng thị lực, những bệnh nhân hết ám điểm là bệnh nhân tăng thị lực từ 6/10 trở lên và một số tăng thị lực dưới 5/10. Một số bệnh nhân tăng thị lực dưới 5/10 giảm ám điểm.

Lá và rễ Hà thủ ô trắng tươi chữa rắn cắn: Khi bị rắn cắn, cho nạn nhân nhai rễ, lá Hà thủ ô trắng tươi nuốt nước, bã đắp vào chỗ rắn cắn đã hút máu và nọc độc.

Kiên kỵ: Không dùng Hà thủ ô trắng (rễ, dây, lá) cho người tạng lạnh, người bệnh thuộc hư chứng.

Chú ý: Tránh nhầm lẫn với Dây cằng cua (*cryptolepis buchanani* Roem et Schelt) cùng họ Thiên lý, là cây có độc rất giống cây Hà thủ ô trắng, đặc điểm phân biệt Dây cằng cua là nhãn bóng, toàn cây không có lông.

Caythuocquy.info.vn